

این روزها در کنار بازار دست فروشی انواع پوشاک در گوشه و کنار خیابان های پایتخت که هر رهگذری را از مراجعه به فروشگاه ها منصرف و یا دست کم مردد می کند، فروشندگان انواع فیلم های مجاز و غیرمجاز با کیفیت های بالا، تهدیدی جدی برای سینماداران و اهالی سینما محسوب می شوند.

در سال های گذشته فیلم های در حال اکران در موارد نادر و با کیفیت بسیار پایین و به اصطلاح «پرده ای» توسط افرادی که به شکل های گوناگون با فیلمبرداری از روی پرده سینما و با فاصله زمانی زیاد پس از اکران موفق به تکثیر و پخش می شدند، مشاهده می شد که شاید اگر این امکان در آن زمان جدی گرفته و به صورتی ناممکن درمی آمد امروز با انبوه فیلم های با کیفیتی که به فاصله اندکی پس از اکران یا قیمت های نازل در کوچه و خیابان های شهر به حراج گذاشته می شود، مواجه نمی شدیم.

هر سال شرکت های بزرگ فیلم سازی در مواجهه با این مشکل دچار ضرر و زیان های بسیار می شوند.

همچنین نبود قانون «کپی رایت» به همراه ضعف قانونی در برخورد با قاچاق چیان محصولات فرهنگی تا حدود زیادی عرصه را برای سارقان کالاهای فرهنگی به ویژه فیلم های سینمایی ایرانی هموار کرده است.

تدابیر خاصی در سال های اخیر از سوی مسئولان فرهنگی و بعضا قضایی و انتظامی برای برخورد با این پدیده اندیشیده شده، که متأسفانه به رغم اصرار و جدیت دست اندرکاران حوزه فرهنگ، این تدابیر در مرحله اجرا خیلی با تعامل نهادهای دیگر همراه نشده است. مدیریت کنونی سینما که عزم خود را برای همراهی سایر نهادها از جمله قوه قضائیه و نیروی انتظامی برای کنترل این معضل جزم کرده، در طول ماه های گذشته در قالب تفاهم نامه و با مکاتبات بسیار بر اجرای دقیق و محافظت از حقوق مادی و معنوی صاحبان فیلم، تأکید دارد. مدیریت فرهنگی کشور نیز صیانت از «سینمای ملی» را در مهار جدی سرقت و قاچاق فیلم های ایرانی به عنوان رویکردی جدی دستمایه امور قرار داده و هزینه هایی را هم در ردیف بودجه این مجموعه برای اجرای آن گنجانده است.

پرده نقره ای کف خیابان

تهمینه بهرامعلیان

از سویی تقویت قانون مجازات نقض کنندگان حقوق مولفان و مصنفان و تشدید مجازات‌ها در قالب برنامه‌های مدون و مستمر، فارغ از کارکردهای مقطعی، می‌تواند سرعت و قاجاق فیلم‌های ایرانی را در مسیری قابل کنترل قرار دهد.

همچنین زمان بندی مناسب برای اکران عمومی و پخش ویدیویی و در صورت نیاز توزیع هم‌زمان در شبکه خانگی از دامنه زبان تهیه‌کنندگان و صاحبان فیلم در شبکه قاجاق می‌کاهد.

● گاو صندوق در سینما

در همین راستا مدیرکل اداری نظارت و ارزشیابی معاونت امور سینمایی وزارت فرهنگ و ارشاد اسلامی در گفت‌وگویی درباره بحث قاجاق فیلم‌ها به راه‌کارهای این اداره همچون کوتاه کردن مدت اکران فیلم‌ها و افزایش تعداد سالن‌ها و اختصاص دو میلیارد ریال بودجه از سوی معاونت سینمایی خبر داد و گفت: «اگر این اعتبار از طرف صاحبان فیلم، پخش‌کنندگان و سینماداران همراهی و پشتیبانی نشود به کار بیفروده‌ای تبدیل می‌شود. اما این اعتبار می‌تواند در حد ایجاد قفل‌های ویژه‌ای روی نوارهای DVD که به راحتی قابل شکستن نباشد و یا تهیه صندوق‌های مطمئن و قابل اطمینان که در طول اکران فیلم‌ها با حضور نماینده‌ای از صاحبان فیلم، نسخه‌های فیلم در آنجا قرار گیرد، تا مجموعه اتفاقات نرم‌افزاری و سخت‌افزاری را در طول سال کنترل کنیم.»

اربابی افزود: «این اعتبار معادل اعتباری است که صاحبان فیلم خواهند گذاشت و اگر ما مشارکت آنها را نداشته باشیم، تبدیل به فعالیتی خواهد شد که بازدهی لازم را نخواهد داشت و به هر میزان که بخش خصوصی برای سازمان دادن و کنترل و حفاظت از فیلم‌ها سرمایه و انرژی بگذارد ما هم به همان میزان می‌توانیم انرژی بگذاریم.»

اربابی همچنین با اشاره به نقش اتحادیه تهیه‌کنندگان و شورای صنفی نمایش در مقابله با این مسئله اظهار داشت: «به نظر من آنقدر حجم خسارت بالا است که اشکالی ندارد در هر سینما یک گاو صندوق وجود داشته باشد و صاحبان فیلم و نمایندگان آنرا کنترل کنند، همچنین شورای صنفی در قراردادهایی که با سینماها منعقد می‌کند به شکلی، حقوقی را قرار دهد تا مسولیت صاحب سینما و کسانی که به فیلم دسترسی دارند و صاحبان استودیوها و صاحبان فیلم‌ها مشخص باشد که در صورت رخ دادن اتفاقی بتوان با مسئول مورد نظر برخورد لازم انجام شود.»

وی مهم‌ترین مقوله را برای مبارزه با این معضل مجراهای قانونی دانست و گفت: «باید تعاملاتی با مجلس شورای اسلامی، نیروی انتظامی و شهرداری

صورت گیرد تا اقداماتی در زمینه تصویب قانون مصوب برای مقابله با این موضوع، حضور گسترده پلیس و همچنین برخورد با سد معبرکنندگان انجام شود تا فضا برای کار افراد در این زمینه ناامن شود.» وی افزود: «مجلس در حال طراحی و تصویب قانون تشکیل مبارزه با توزیع کنندگان آثار مستهجن و مبتذل در جامعه است و شورای مربوط در حال دنبال کردن این طرح است و بخش‌های زیادی از کار انجام شده و امیدوارم هستیم نهایی شود تا قوه قضاییه و قاضیان محترم به استناد آن بتوانند برخوردها جدی‌تری با متخلفان داشته باشند.»

وی عرضه نسخه ویدئویی فیلم‌های در حال اکران را موضوع دیگری دانست که به حل این مسئله کمک خواهد کرد و اظهار داشت: «باید قبل از

نمود قانون «کپی رایت»

به همراه ضعف قانونی در برخورد با قاجاق چپان محصولات فرهنگی محدود زیادی عرضه را برای سارقان کالاهای فرهنگی به ویژه فیلم‌های سینمایی ایرانی هموار کرده است

اکران فیلم، قرارداد فروش نسخه ویدئو انجام شود، تا همزمان با اکران آماده عرضه شود و به مجردی که احساس شد نسخه قاجاق فیلم به بازار آمده در سطح گسترده‌ای توزیع شود تا بهره اقتصادی این حوزه برای صاحب فیلم حفظ شود، ما معتقدیم این شیوه موثر خواهد بود و آمادگی هرگونه کمکی را در این زمینه داریم.»

همچنین اربابی بحث بیمه محصولات سینمایی را رویکرد دیگری دانست که در حال دنبال شدن است و اظهار امیدواری کرد: امسال به مرحله اجرایی شدن برسد. تا برای فیلم‌ها حاشیه امنیتی به وجود آید.

از سوی دیگر سیل ارسال کپی فیلم‌های در حال اکران، اتحادیه تهیه‌کنندگان و توزیع‌کنندگان فیلم ایران را بر آن داشت تا در نامه‌ای به وزیر فرهنگ و ارشاد اسلامی، خواستار مبارزه با قاجاق و تکثیر غیرقانونی فیلم‌های سینمایی ایرانی شود.

در بخشی از این نامه آمده است: «مبارزه با جریان قاجاق و تکثیر غیرقانونی فیلم‌های سینمایی ایرانی باید از حالت تشریفاتی خارج شود و شکل عملیاتی بخود بگیرد تا نتایج آن را عملاً مشاهده کنیم.»

● کپی رایت همگانی

باتوجه به این‌که دو فیلم «اخراجی‌ها» و «میهمان»، قربانیان سال جدید بودند و با وجود فروش میلیاردی آخرین ساخته ده نمکی، وی برای مقابله با قاجاق چپان فیلمش اقدام به اضافه کردن ۴۰ دقیقه به فیلم «اخراجی‌ها» کرده است که این اتفاق برای اولین بار در سینما رخ می‌دهد و شاید این هم یکی دیگر از تکرارهای این نوع ده نمکی است که به نظر نمی‌رسد چاره کار باشد و معلوم نیست اگر فیلم جدید باز هم وارد بازارهای کف خیابانی شود، این بار چه ترفندی کارساز خواهد بود؟

به‌عقیده صاحب نظران، رمز توفیق در مبارزه با قاجاق محصولات سینمایی ایجاد «عزم ملی» و همراهی موثر اهالی سینما بویژه صاحبان فیلم و سینماست.

عرضه گسترده فیلم‌های ایرانی و خارجی با قیمت ویژه (هزار تومان و یا کمتر از آن) چند ماهی است که در دستور کار موسسه رسانه‌های تصویری به منظور متعادل‌سازی بازار نمایش خانگی قرار گرفته و تأثیرات مثبتی در این عرصه به جای گذاشته است.

آمارها حاکی است، آثاری که در این چرخه قرار گرفتند کم‌ترین آسیب را از شبکه قاجاق محتمل شدند و از عرضه محصولات بصری با قیمت غیر واقعی در بازار محصولات نیز تا حد زیادی کاسته شده است.

به اعتقاد کارشناسان، افزایش دامنه این طرح از جذابیت اقتصادی و حجم درآمدهای نامشروع قاجاق چپان در کوتاه و دراز مدت خواهد کاست و سود فروش آثار سینمایی وارد شبکه رسمی توزیع شده و در نهایت به صاحبان فیلم و چرخه اقتصاد سینما باز خواهد گشت.

در این میان به نظر می‌رسد مبارزه با قاجاق فیلم و محصولات فرهنگی صرفاً بر عهده یک نهاد و سازمان نبوده و نیاز به همراهی اهالی سینما، صاحبان فیلم و سینما در مرحله نخست و سپس فرهنگ‌سازی موثر در جامعه و تعامل با آحاد مردم دارد.

از آنجایی‌که قانون «کپی رایت» ریشه‌ای در کشور ندارد، ایجاد فرهنگ حقوق انحصاری و بارور کردن این ریشه نیازمند زمان و هم‌کاری بسیاری از رسانه‌های گروهی به ویژه صدا و سیما است و شاید اگر به اندازه نیمی از زمان پخش آگهی‌های تبلیغاتی «آقای ایمنی» به این مهم اختصاص یابد، می‌توانیم به ایجاد فرهنگ رعایت حقوق یکدیگر و بها دادن به پرده نفرای سینما امیدوار شویم.

